

Sygn. akt II CSK 755/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa R. P.

przeciwko J. B. i T. B.

o zapłatę i zobowiązanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 września 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i przyznaje radcy prawnemu R. S. kwotę 3600,- (trzy tysiące
sześćset) złotych, powiększoną o podatek VAT z tytułu
wynagrodzenia za udzielenie powodowi postępowaniu
kasacyjnemu nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda R. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 5 grudnia 2012 r., którym oddalone zostało powództwo przeciwko J. B. i T. B. o zapłatę zaległego czynszu dzierżawnego i zobowiązanie. Przyczyną oddalenia powództwa było niewykazanie wywołania przez pozwanych u powoda szkody majątkowej (art. 361 § 2 k.c.) oraz nie wykazanie bezprawnego działania pozwanych, wymaganego przez art. 415 k.c., jak też nie wykazanie naruszenia przez pozwanych dóbr osobistych powoda (art. 23 i 24 k.c.). Powód nie dowiódł, że z wymaganym w tym zakresie prawdopodobieństwem uzyskałby z gospodarstwa rolnego jakiekolwiek pożytki. W wyniku rozpoznania apelacji, Sąd drugiej instancji po dodatkowych ustaleniach faktycznych uznał, że rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne należy utrzymać w mocy. Nie zaszyły także podstawy do uznania nieważności postępowania, ze względu na pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

W skardze kasacyjnej powód zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 2 w związku z art., 378 § 1, art. 379 pkt 2 oraz art. 70 i art. 202 zdanie trzecie i w związku z art. 392 § 1 k.p.c. przez zaniechanie zbadania z urzędu zdolności do czynności procesowych powoda; art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w sytuacji reprezentowania powoda przez pełnomocnika po cofnięciu pełnomocnictwa; art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 4 i 5 w związku z art. 214 k.p.c. przez dalsze prowadzenie postępowania mimo złożenia wniosku o wyłączenie sędziego; art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. odnośnie do nieważności postępowania; z podobnych względów art. 379 pkt 5 w związku z art. 383 i art. 187 k.p.c. Naruszenie przepisów prawa materialnego dotyczy art. 225 w związku z art. 224 § 2, art. 690 i art. 694 i art. 415 k.c. przez ich niezastosowanie; art. 345 w związku z art. 340, art. 225 i art. 224 § 2 k.c. i w związku z art. 690, art. 694 i art. 415 k.c. i art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych, przez ich błędne zastosowanie. Skarżący wniósł o uchylenie wyroków obu instancji sądowych i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie ograniczyć to do wyroku Sądu drugiej instancji, zbadanie zdolności procesowej powoda i przyznanie wynagrodzenia za pomoc udzieloną powodowi przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód powołał się na nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz na oczywistość skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nieważność postępowania miała wynikać z nieporadności powoda działającego samodzielnie, a Sąd drugiej instancji zaniechał zbadania z urzędu zdolności procesowej powoda i przyznania mu pełnomocnika z urzędu, czyniąc to w sytuacji powzięcia informacji o możliwym ubezwłasnowolnieniu powoda lub podstaw ku temu, a więc nie zbadał z urzędu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Jednakże z ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) nie wynika, aby były powody do ubezwłasnowolnienia R. P.. Zachowywał się on w toku postępowania w sposób znany z wielu spraw sądowych, w których podmiot starający się działać samodzielnie albo oczekujący zachowań pełnomocnika zgodnych z jego wyobrażeniem o toku sprawy podejmuje samodzielnie różne czynności procesowe, często nieracjonalne. Można to dostrzec również w niniejszej sprawie, ale to nie wystarczy ani do uznania, że z tej przyczyny należy stwierdzić brak możliwości obrony interesów powoda i przez to nieważność postępowania, ani doszukiwać się w jego zachowaniu przesłanek działania bez rozeznania i niemożnością pokierowania własnym postępowaniem. Z pism procesowych, których powód jest autorem to nie wynika. Ponadto, powód miał pełnomocnika ustanowionego z urzędu, jednak z niego świadomie zrezygnował. Nie może więc też w takiej sytuacji uważać, że nie mógł być obecny na rozprawie, z przyczyn, które podał w tym samym piśmie, w którym odmówił dalszego udziału w sprawie pełnomocnikowi z urzędu i stwierdził, że będzie działać sam. Jednocześnie w sposób obraźliwy wypowiadał się w tym piśmie o powołanej w sprawie biegłej jako „falszywej biegłej” i o sędziach Sądu Apelacyjnego w (...), których żądał wyłączenia, gdyż „sędziowie o takiej moralności nie są nawet w stanie bezstronnie orzekać i doprowadzili wymiar sprawiedliwości do totalnego upadku i kompromitacji”.

Odnośnie do oczywistości skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stwierdzić należy, że jest bogate i od dawna utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego i doktryny w kwestii uzasadnienia tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wadliwość rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji winna być widoczna i na swój sposób rażąca, tzn. do wskazania bez potrzeby prowadzenia szczegółowych analiz prawnych. Tego w uzasadnieniu wniosku nie ma, jest natomiast odwołanie się do stanowiska powoda, zamieszczonego w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej, głównie przez powołanie szeregu przepisów, które zdaniem skarżącego naruszył Sąd Apelacyjny. Jednakże w zaskarżonym wyroku przyjęta została inna koncepcja normatywna rozstrzygnięcia sprawy niż chciałby powód, co nie znaczy, wbrew jego stanowisku w uzasadnieniu wniosku, że jest oczywiście błędna. Należy mieć na uwadze, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym od prawomocnego orzeczenia sądowego i dlatego wniosek o jej przyjęcie musi spełniać warunki prawne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie stanowić skróconego stanowiska co do podstaw samej skargi.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 1715).

aj

I.n